

Freinetschool

waar jouw kind vleugels krijgt

1. Pedagogisch project van Rippetip

**Onderwijs veronderstelt optimisme:
het is geloven in de vervolmaakbaarheid van de mens. (Fernando Salvater)**

Bij de werking van de school wordt er gesteund op een visietekst die het zogenaamde 'pedagogisch project' stap voor stap beschrijft. Hetgeen hier volgt is een samenvatting van deze tekst.

*Onderwijs heeft als doel de beginnende mens tot een zo volledig mogelijk mens te maken. Het moet een **volwaardige ontplooiing van de totale persoon** waarborgen, een ontplooiing van alle lichamelijke en geestelijke vermogens.*

In de ontwikkeling van het kind tot een zo volledig mogelijk mens moeten al deze vaardigheden in beschouwing worden genomen: de cognitieve vaardigheden (o.a. taal, rekenen) maar ook de motorische en lichamelijke, de sociale en ethische, de creatieve en esthetische, de levensbeschouwelijke, ...

Fundamenteel hierbij is de **gelijke waardering van deze leervermogens** m.a.w. geen van bovengenoemde vaardigheden wordt als dominant beschouwd t.o.v. een andere. Het cognitieve leren is dus niet bovengeschild aan de andere vaardigheden. Het is slechts één aspect van de menselijke persoon dat kan (en moet) ontplooid worden.

Deze opwaardering van de menselijke rijkdom aan talenten, leidt onvermijdelijk tot een andere opvatting over **intelligentie**. Elk mens is dan intelligent op zijn/ haar unieke manier.

De **diversiteit van de groep** die zo tot uiting komt wordt niet gezien als een hinderpaal, integendeel: zij is tegelijkertijd uitgangspunt en instrument van pedagogisch handelen. De taak van de leerkracht bestaat erin het kind zo optimaal mogelijk te begeleiden op zijn unieke traject naar 'meer menselijkheid'. Hij/zij zal zorgen dat het zijn talenten ten volle kan ontplooien; hij/zij zal ondersteunen, motiveren en hulpmiddelen aanreiken waar nodig. Dit vereist een voortdurende wakkerheid voor de eigen ontwikkelingsweg van elk opgroeiend kind.

Vertrekkend vanuit de diversiteit van de groep wint **het school- en klasgebeuren als sociale setting** aan belang. Dit is de maatschappij op kindermaat! Hier kunnen kinderen aan den lijve ondervinden wat het is om onderling heel verschillend te zijn en toch samen te leven.

Vertrekkend vanuit de diversiteit van de groep komt men tot een openheid naar de wereld met zijn grote diversiteit.

De school is geen eiland; zij maakt deel uit van een groter geheel: de buurt, de gemeenschap, het land, de wereld. **Mondiaal en ecologisch bewustzijn** op maat van het kind is noodzakelijk.

Kinderen moeten ondervinden dat de schoolse bezigheden hun oorsprong, voortzetting en praktisch nut vinden in de dagelijkse leefwereld. Dan pas worden ze voldoende gemotiveerd om hun talenten te ontwikkelen en hun eigen (leer)moeilijkheden te overwinnen. Deze **ervaringsgerichtheid** geldt voor het ethisch-sociale leren maar evengoed voor het motorische, het cognitieve, het creatieve, het levensbeschouwelijke,...

Ook de waarden en normen die leven in de maatschappij worden 'ontdekt', onderzocht en onderworpen aan kritische analyse. Toch blijft het belangrijk dat kinderen **een positieve kijk op de samenleving** ontwikkelen en dat zij verantwoordelijkheid opnemen voor deze samenleving.

Onderzoek van waarden en normen leidt onvermijdelijk naar het uiteindelijke doel van alle onderwijs en opvoeding: het **zin geven aan het bestaan en aan het menszijn**. De behoefte tot zingeving en het zingevend vermogen is aanwezig in elk mens en dus ook (in potentie) bij het jonge kind. Wij willen deze behoefte niet omzeilen noch het vermogen tot zingeving braak laten liggen. De beslissing om onze school te realiseren binnen het katholiek onderwijs ligt in het verlengde hiervan. Het is een keuze voor de erkenning van zingeving als richtlijn voor pedagogisch handelen. Deze inleiding/inwijding in de christelijke (katholieke) traditie hoeft geenszins beperkend te zijn. Voorop staat immers de ontwikkeling van het zingevend vermogen dat uiteindelijk leidt tot vrijheid; vrijheid om een eigen levensproject te kiezen.

Een vitale en bezielde school kan maar bestaan als deze wordt gedragen door een sterk **schoolteam**. Deze sterkte vloeit voort uit een voortdurende waakzaamheid om de vooropgestelde doelen te bereiken en dus uit de bereidheid tot kritische reflectie, tot afstemming op elkaar en bijsturing.

Een vitale en bezielde school kan maar bestaan als ook **ouders** worden gezien en gehoord als partners in het opvoedingsproces van hun kind. De school zal daarom de ouders op verschillende manieren uitnodigen en aanmoedigen tot betrokkenheid en participatie.

Alleen een hoge mate van samenwerking tussen alle genoemde actoren biedt de garantie dat de mooie idealen – zoals die tot uitdrukking komen in deze visietekst – ook werkelijk kunnen bereikt worden en dat vitaliteit en bezieling het handelsmerk worden van onze school.

Conclusie:

Wij hebben erover nagedacht hoe wij onze visie het best kunnen realiseren, m.a.w. welke methode het meeste garantie biedt voor een concretisering van bovengenoemde waarden.

Wij menen dat de didactische principes zoals zij voor het eerst werden geïntroduceerd door Célestin Freinet (begin 20ste eeuw) en zoals zij reeds vele jaren worden toegepast in het Freinet-onderwijs de grootste waarborg geven.

Freinet-didactiek onderscheidt zich door een grote openheid van geest, een ruime blik op de wereld, bezieling en vitaliteit en een diep respect voor de eigenheid van het kind.

Wie was Célestin Freinet?

Célestin Freinet (1896-1966) was een Franse leraar en pedagoog. In 1920 werd Freinet aangesteld als leerkracht in een lagere school in Bar-sur-Loup, een tweeklassige dorpsschool met 40 kinderen.

Hij werd er geconfronteerd met een overvolle klas leerlingen die voor het 'schoolse' leerwerk nauwelijks gemotiveerd waren en er was een enorm gebrek aan leermiddelen. Freinet zelf had nog last van zijn longen (een kwetsuur opgelopen tijdens de oorlog) waardoor hij veel behoefte had aan buitenlucht en hij niet luid kon praten. Hij ging met zijn leerlingen op bezoek bij de werkplaatsjes in en rond het dorp. Tijdens die uitstappen werd er door de leerlingen van alles gevraagd over wat zij zagen. Zij waren geboeid, geïnteresseerd. Terug in het lokaal was er weer het gebrek aan motivatie. Freinet besloot dat de leerlingen hun ervaringen van de uitstappen mochten vastleggen in teksten. Ze maakten albums met verslagen en tekeningen. Het leren werd nu mede een verantwoordelijkheid van de kinderen. Voor Freinet werd het duidelijk dat de school geen eilandje in de maatschappij mocht zijn. De school moest de leerlingen bewust maken van hun plaats in de wereld. Hij hield klassenraden en bracht zo de kinderen de basisprincipes van de democratie bij.

3. Freinetprincipes en –technieken

'De geest van een kind is geen vat om vol te stoppen maar een vuur om aan te wakkeren' (Conficius)

Een kind betrekken bij de opdrachten, het kind laten ervaren dat wat het doet ook belangrijk is, dat bereik je niet met opgelegde regels. We lichten het toe met onze 4 belangrijke pijlers:

a ECHT EN ZINVOL WERKEN

"Het werk van kinderen moet plaatsvinden in een voor hun zinvolle context."

De klasdag wordt gestart met een **praatronde**, een overgang tussen thuis en school. Nieuwtjes worden uitgewisseld en kunnen leiden tot allerlei **projecten** of andere activiteiten, zoals opzoekingswerk, onderzoeken, werkstukken,... . Leerlingen leren over allerlei onderwerpen te praten én leren luisteren naar elkaar.

De praatronde verloopt volgens een bepaalde structuur en wordt geleid door een **praatrondeleider**: aanvankelijk de leerkracht maar geleidelijk aan nemen de kinderen deze taak over. Hierin is er over de ganse school een groeilijn.

Tijdens de **projectwerking** of via werkstukken worden sommige thema's verder uitgediept. Een kind doet dat individueel of in groep en spreidt de werkzaamheden over verscheidene dagen, soms zelfs enkele weken. Eerst wordt een werkplan gemaakt: wat wil men over het onderwerp weten en wat wil men ermee doen. Elk kind of groepje werkt op één of andere wijze aan een neerslag van zijn bevindingen: er wordt een boek gemaakt, een tentoonstelling, een diamontage, een toneelstuk... Afgewerkte projecten worden soms voorgesteld aan de andere klassen of aan de ouders.

De schooldag eindigt ook steeds met een **afsluitronde**. De dag wordt nog eens overlopen: werk wordt voorgesteld, wat ging er wel of niet goed vandaag, er wordt nog een liedje gezongen, verteld of voorgelezen.

De rol van **de leerkracht** is ook van groot belang. Hij en/of zij dienen de kinderen steeds aux sérieux te nemen, waardoor de kinderen het gevoel krijgen dat er écht naar hen geluisterd wordt en zodat ze op eigen tempo kunnen groeien.

b NATUURLIJK LEREN

"Leren is... een natuurlijk proces"

Leren is experimenteel **onderzoeken en ontdekken** en dan de zelf gevonden mogelijkheden in een nieuw verband zetten. Kinderen leren het best van de eigen ontdekkingen en dat soms op een manier die we zelf voor hun niet hadden kunnen bedenken. Ze hebben immers de behoefte om uit zichzelf vat te krijgen op de wereld om hen heen. De basis van het leren is het materiële handelen. Hiervoor kunnen de klassen ingedeeld zijn in diverse hoeken en werkzones, al naargelang de noden van de kinderen: een drukhoek, een computerhoek, een experimenteerhoek, een taal en leeshoek, een praathoek, een huishoek, een rekenhoek,...

Ook **corresponderen** met kinderen uit een andere school brengt heel wat concrete materie binnen in de klas waar kinderen mee aan de slag gaan.

De **graadklassen** vormen ook een belangrijk principe in het natuurlijke leerproces. Namelijk jonge kinderen leren van oudere én omgekeerd leren oudere kinderen zorgen voor jongere.

Daarnaast leren kinderen ook omgaan met niveaoverschillen.

Bovendien maakt ieder kind beurtelings deel uit van de jongste en de oudste groep waarbij ze telkens een andere rol in de groep vervullen.

c VRIJE EXPRESSIE

"op veel manieren leren je gedachten en gevoelens te uiten"

De planning van de week en dag worden ingevuld. Daar zijn er termen als "**werktijd/ WT**" en "**vrije werktijd/ VWT**" in terug te vinden. Tijdens de **vrije werktijd** zijn kinderen bezig met zelfgekozen arbeid. Ze werken samen rond bepaalde, tijdens de praatronde ontstane, onderwerpen en voltooiën werkstukken of ze krijgen de kans om creatief bezig te zijn met een techniek naar keuze. De zin van het werken moet voor het kind duidelijk zijn. Zo vindt het de nodige motivatie om een zelfgekozen taak af te werken.

De belangstelling voor taal **vrije tekst/tekening** zijn van belang. Een vrije tekst schrijft een kind uit vrije wil en gaat over wat hem/haar bezighoudt. Meestal wordt zo'n tekst geschreven om anderen wat mee te delen. Belangrijk is dat doorstromen naar het klasgebeuren en dat het kind de mogelijkheid krijgt om zich te uiten. Het is dus een expressiemiddel én een communicatiemiddel. Regelmatig wordt er tijd aan creatieve activiteiten besteed. **Atelier** gebeurt in kleinere groepjes, met kinderen uit alle klassen. Dat 'leeftijd doorbrekend' werken is een belangrijk freinet-principe. Jonge kinderen leren van oudere - en omgekeerd! De kinderen kiezen zelf aan welke activiteit ze willen deelnemen. Leerkrachten, ouders (of andere volwassenen) en soms ook kinderen van de derde graad begeleiden deze activiteiten.

d ZELFBESTUUR

L'école pour la vie, par la vie = Leren "voor" het leven, "door" het leven.

Vanaf de kleuterschool wordt er reeds met **dag- en weekplannen** gewerkt. Zo leren kinderen vat te krijgen op de tijd, leren ze plannen. Die dag- en weekplannen worden bij de aanvang van resp. elke dag en elke week samen opgesteld. De kinderen stellen in samenspraak met elkaar en met de leerkracht zelf voor wanneer er welke activiteiten worden gedaan, rekening houdend met vaste momenten zoals instructiemomenten, zwemmen, atelier, ...

Rippetippers, klein of groot

KINDEREN

In een school gebaseerd op Freinet-didactiek zitten de kinderen in **graadklassen**, d.w.z. met twee opeenvolgende jaren samen in één klas. Door kinderen van verschillende leeftijden samen te brengen krijg je veel sociale interactie. Op die manier kunnen ze heel wat leren van elkaar, en dus niet alleen van de leerkracht: een echte coöperatie.

Omwille van de ervaringsgerichte didactische aanpak streven wij ernaar de school kleinschalig te houden: 22 kinderen per klas.

LEERKRACHTEN

Volgens de Freinetdidactiek krijgt de leerkracht een heel andere rol toebedeeld. Eerder dan zelf te fungeren als de bron van kennis en informatie zal de leerkracht de kinderen helpen, bevragen, ondersteunen en opvolgen in hun leerproces, rekening houdend met het leerplan. Hij geeft dus vooral duwtjes in de rug om het individu en de groep zelf te laten leren en ontdekken. Het doceren in de strikte zin van het woord wordt tot een minimum beperkt. De kinderen worden aangespoord om zelfstandig en taakgericht te leren werken.

De leerkracht speelt een sleutelrol omdat hij/zij zowel met de kinderen in de klasgroep als met de ouders van die kinderen in contact is.

Het leerkrachtenteam draagt de verantwoordelijkheid om het pedagogisch project in de praktijk te brengen. Zij bepalen de krachtlijnen en kunnen zich laten bijstaan door de nodige werkgroepen. Hierin zetelen zowel ouders als teamleden.

ouders

Een school gebaseerd op Freinet-didactiek is geen school waar kinderen 's morgens snel worden afgezet en waar de ouder verder alles overlaat aan de leerkracht. Integendeel, de ouder speelt een actieve rol in het schoolgebeuren, de ouder "maakt" mee de school, samen met de kinderen en de leerkrachten. Deze grotere toegankelijkheid en inspraak zorgt automatisch voor een grotere betrokkenheid en engagement.

De school is er destijds gekomen op initiatief van enkele ouders. Maar ook vandaag nog blijft participatie, inspraak en betrokkenheid van ouders van levensbelang voor de school.

Ouders worden beschouwd als volwaardige partners in allerlei discussies.

Zij vormen een verrijking naast de deskundigheid van de leerkrachten. Het is belangrijk dat ouders die zelf een vak uitoefenen, of wetenschapper zijn,... in de klas kunnen fungeren als model en informatiebron.

Ook aan een aantal praktische noden van de school kunnen ouders tegemoet komen: bijkomende begeleiding bij uitstappen, organiseren van feestelijke activiteiten, uitvoeren van klusjes, e.d.

Geëngageerde ouders worden ook in thematische groepen samengebracht, werkgroepen. Die houden zich vooral bezig met de feesten en ateliers, met ICT en PR, met visie/zingeving/spiritualiteit, met inrichting en het onderhoud van het domein/gebouwen, met de financies... Kortom, met de praktische ondersteuning allerhande.